

การพัฒนาากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีอายุ 2-8 ปีในจังหวัดสุรินทร์
โดยใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
The development of fine motor skill of children with special need in Surin
Province aged 2-8 years old using art therapy activity and insert instructional
management based on contemplative education

บุญเลี้ยง ทุมทอง¹

Boonleang Thumthong¹

พัชรา ทองพันรักษ์²

Patchara Thongpanruk²

Received: February 16,2023 Revised: February 16,2023 Accepted: May 23,2023

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีอายุระหว่าง 2-8 ปี และเพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดสุรินทร์ที่มีอายุ ระหว่าง 2-8 ปี โดยใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กที่มีความต้องการพิเศษมี 9 ประเภทที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดสุรินทร์ โดยมีอายุระหว่าง 2-8 ปี จำนวน 32 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสังเกตความสามารถในการทำงานของกล้ามเนื้อมัดเล็ก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการวิจัยพบว่า

1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดสุรินทร์ที่มีอายุ ระหว่าง 2-8 ปีมีจำนวน 75 คน จำแนกข้อมูลแต่ละด้าน ๆ พบมากที่สุดคือ อายุ 2 ปี, 6 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 21.62 นับถือศาสนาพุทธมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 100 รายได้ของครอบครัว 6,001-8,000 บาท/เดือน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 56.76 พักอาศัยอยู่กับบิดากับยายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.65 และประเภทของความพิการคือด้านสติปัญญามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62.16

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในชุดกิจกรรมการระบายสี การตัดกระดาษ การเขียนเส้น การลากโยงเส้น และการร้อยลูกปัดพบว่า โดยรวมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 87.19, 86.25, 88.75, 93.33, 80.42 ตามลำดับ

คำสำคัญ: กล้ามเนื้อมัดเล็ก เด็กที่มีความต้องการพิเศษ กิจกรรมศิลปะบำบัด จิตตปัญญาศึกษา

¹² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Faculty of Education, Surindra Rajabhat University

¹ Corresponding author Email: boonleang4848@gmail.com

Abstract

This experimental research aimed to examine the fundamental basic data about kinds of 2-8 year-old children with special needs, and to compare of the development of small muscles of 2-8 year-old children with special needs using art therapy activity and insert instructional management based on contemplative education in Surin province. The sample consisted of 32 2-8-year-old children with 9 kinds of special needs, who were living in Surin province, selected using the purposive sampling technique. The instruments used for collecting data were a questionnaire on general data and an observation form on small muscle working ability. The collected data were analyzed by finding out percentage, mean, and standard deviation. The results of the research showed that:

1. There were 75 2-8 year-old children with special needs in Surin province. When the data in each aspect were classified, the aspects found the most were : aged 2 years and 6 years the most, at 21.62 percent, believing in Buddhism the most, at 100 percent ; family incomes of 6,001-8,000 baht/month the most, at 56.76 percent ; living with grandparents the most, at 48.65 percent ; and the kind of disability being intelligence the most, at 62.16 percent.

2. For the results of comparing the development of small muscles of the children with special needs in the set of activities in coloring/painting, paper cutting, line drawing, line drawing for matching, and threading beads, it was found that their means as a whole were at the following percentages : 87.19, 86.25, 88.75, 93.33 and 80.42 respectively.

Keywords: Small Muscles, Children with special needs, Art therapy activity, Contemplative Education.

บทนำ

คนพิการหรือผู้ที่มีความต้องการพิเศษนั้นเป็นผู้ที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือทางด้านการศึกษาที่แตกต่างไปจากคนทั่วไป โดยใช้วิธีการหรือแนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการและ ตรงกับสภาพความแตกต่างทางด้านร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์ ความพิการหรือความบกพร่องประเภทต่าง ๆ (Chaiwatthanakunwanit & Rukspollmuang, 2015) ในด้านความช่วยเหลือทางด้านการศึกษาที่ตรงกับสภาพความแตกต่างนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 22 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพ” (Ministry of Education, 1999) และในมาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในเรื่องการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลพร้อมกับฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำการรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาวะแวดล้อมสื่อการเรียนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

กิจกรรมศิลปะบำบัดมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นอย่างดี เพราะในระหว่างที่ทำกิจกรรม เด็กจะได้รับพัฒนาการทางร่างกาย โดยการปฏิบัติด้วยมือให้สัมพันธ์กับการมองเห็น ซึ่งในการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กที่สำคัญคือ การพัฒนานิ้วมือ ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับความสามารถของเด็ก ยิ่งเด็กมีโอกาสนิ้วมือคล่องแคล่วเพียงใดย่อมช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา มากเท่านั้นด้วย โดยคอฟแมน ซาลมา (ณัฐนิชา มณีพฤกษ์ และคณะ, 2565) พบว่า การเพิ่มความสามารถในการใช้มือด้วยการใช้กิจกรรมศิลปะ เช่น วาดภาพ ระบายสี การฉีก การปะ การปั้น จะนำไปสู่การเขียนให้ดียิ่งขึ้นและที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กให้สามารถเคลื่อนไหวอย่างว่องไวจะมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการพูดจาชัดถ้อยชัดคำและความคิดอันฉับไวของเด็กอีกด้วย การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาซึ่งโดยปกติจะเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้งคนดี คนเก่ง และเป็นคนที่มีความสุข เน้นการเปลี่ยนแปลงตนเองเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงผู้อื่นในสังคม จิตตปัญญาศึกษาเป็นการศึกษาที่เน้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาความตระหนักรู้และการเรียนรู้มิติ/โลกด้านใน (อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ทศนะ มุมมองต่อชีวิตและโลก) ของตนเอง ให้คุณค่าในเรื่องการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ซึ่งหมายถึง การสังเกตอย่างมีสติต่อการเปลี่ยนแปลงภายในของตนเองที่เกิดขึ้นจากการเผชิญกับผู้อื่นและโลกภายนอก ผ่านกระบวนการหรือวิธีการและกิจกรรมที่หลากหลาย (การนั่งสงบอยู่กับตนเอง/การเจริญสติ ภาวนา การสะท้อนการเรียนรู้ตนเองและกลุ่ม สนทนาไตร่ตรอง การฟังอย่างลึกซึ้ง การเขียนอนุทิน กิจกรรมอาสาสมัคร และบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ศิลปะ ดนตรี โยคะ นิเวศน์ภาวนา ไปจนถึงพิธีกรรมทางศาสนา) มีเป้าหมายก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐาน (Fundamental) อย่างลึกซึ้ง (Profound) ทางความคิดและจิตสำนึกใหม่เกี่ยวกับตนเองและโลก ส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติและการดำเนินชีวิตอย่างมีสติและปัญญา มีความรักความเมตตาต่อตนเองและสรรพสิ่งทั้งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งและเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ ซึ่งในปัจจุบันพบว่าจังหวัดสุรินทร์ยังสำรวจจำนวนเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ครบทุกพื้นที่ ยังมีการปล่อยให้ใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวพัฒนาตนเองตามลำพัง ขาดโอกาสในการพัฒนาตามความเหมาะสมกับวัยที่ควรจะเป็น คณะวิจัยในฐานะที่ทำงานในสถาบันการผลิตครูสมรรถนะสูงในสถาบันอุดมศึกษาได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญที่ต้องรับผิดชอบเด็กกลุ่มดังกล่าวนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีอายุระหว่าง 2-8 ปี ในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดสุรินทร์ที่มีอายุ ระหว่าง 2-8 ปี โดยการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

นิยามปฏิบัติการและนิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหรือสื่อความหมายทางกายหรือการเคลื่อนไหว ด้านจิตใจหรือพฤติกรรม รวมถึงสติปัญญาและการเรียนรู้ทำให้เสียโอกาสในการทำหน้าที่ บทบาทเดิมได้ดังปกติ และขาดความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การประกอบอาชีพเป็นผลให้มีความต้องการ ความดูแลเอาใจใส่ ความเข้าใจจากครอบครัว การช่วยเหลือจากชุมชน และสังคม

2. การจัดกิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญา หมายถึง กระบวนการในการทำงานที่ช่วยให้เด็กแสดงความสามารถในการส่งเสริมความสามารถด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือและสามารถให้สัมพันธ์กัน เพื่อเตรียมความพร้อมด้านการเขียน ประกอบด้วยกิจกรรมวาดภาพ การเขียนเส้น การลากเส้น การระบายสี การตัดกระดาษ และการร้อยลูกปัด ซึ่งโครงการวิจัยในครั้งนี้จะเน้นไปที่กล้ามเนื้อมัดเล็กบริเวณข้อมือ อุ้งมือ ฝ่ามือ นิ้วมือไปจนถึงปลายมือ โดยการให้เด็กได้พิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญให้เกิดการตระหนักรู้และมีความพร้อมจากภายใน มีการเรียนรู้ร่วมกันด้วยความรักความเมตตา การยอมรับ การไว้วางใจ และการเรียนรู้ผ่านรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เป็นกัลยาณมิตรระหว่างกัน โดยเชื่อมั่นว่าหลักการนี้จะทำให้ผู้เรียนได้ร่วมคิดร่วมทำ เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นด้วยความเข้าใจที่ลึกซึ้ง

3. ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก หมายถึง ความสามารถในการประสานสัมพันธ์กันระหว่างกล้ามเนื้อแขน นิ้วมือ ร่วมกับการใช้สายตาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในการหยิบ วาง พับ ตัด ขีดเส้น วาดรูป ซึ่งประเมินจากแบบประเมินที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรคือ เด็กที่มีความต้องการพิเศษอายุ 2-8 ปี ที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดสุรินทร์ในปี 2564-2565 ตามบัญชีรายชื่อของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด และรายชื่อจากการที่คณะวิจัยเข้าไปสำรวจเพิ่มเติมจากข้อมูลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุรินทร์ในปี 2565 รวมจำนวนทั้งหมด 75 คน

2. กลุ่มตัวอย่างในการพัฒนาในครั้งนี้คือ เด็กที่มีความต้องการพิเศษมี 9 ประเภทที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดสุรินทร์ โดยมีอายุระหว่าง 2-8 ปี รวมจำนวน 32 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษาคือ 1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ การใช้กิจกรรมศิลปะบำบัด 2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

4. ในการดำเนินโครงการวิจัยในครั้งนี้มีรายละเอียดในการดำเนินการแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะแรกเป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดสุรินทร์ และศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดสุรินทร์ที่มีอายุ 2-8 ปี และระยะที่ 2 ดำเนินการทดลองเพื่อการพัฒนา กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

5. การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ผ่านความเห็นชอบในการอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยจากผู้บริหารของคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยและผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรม

การวิจัยในมนุษย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์แล้ว (HE652028) ผู้วิจัยได้แนะนำตนเอง ชี้แจง การพิทักษ์สิทธิ์ วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และระยะเวลาของการวิจัย และชี้แจง ข้อมูลทั้งหมดจะเก็บไว้เป็นความลับ และไม่มีผลใดต่อกลุ่มตัวอย่างและนำเสนอในภาพรวม หาก กลุ่ม ตัวอย่างมีข้อสงสัยให้สอบถามผู้วิจัยได้ ตลอดเวลา ผู้วิจัยและทีมงานขออนุญาตกลุ่มตัวอย่างโดยอธิบายถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนอย่างละเอียดในการสอบถาม กลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวจากการวิจัย หรือสมัครใจไม่ตอบคำถามในแบบสอบถามก็ได้ ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ ผลการวิจัยนำเสนอเป็น ภาพรวมไม่ระบุชื่อหรือรายบุคคล

6. ใช้รูปแบบการวิจัยแบบ One Group Time Series Design ระยะเวลาของการสังเกตและ วัตถุประสงค์การวัดพฤติกรรมต่อหน่วยเวลา Single-Case กับกลุ่มตัวอย่าง 32 คน มีการติดตามผลหลังการ ทดลอง 2 ครั้ง/สัปดาห์ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 8 สัปดาห์

7. เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสำรวจ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสังเกต ความสามารถในการทำงานของกล้ามเนื้อเล็กในการร่วมกิจกรรม จำแนกออกได้ดังนี้

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้คือ เอกสาร มีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ การวิเคราะห์ เอกสาร (Document analysis) ศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดสุรินทร์ที่มีอายุ 2-8 ปีโดยการใช้ กิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และเครื่องมือที่ เป็นแบบสำรวจ

ระยะที่ 2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดสุรินทร์ที่ มีอายุ 2-8 ปี โดยการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษา โดยทดลองใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน 12 ตำบล รวมจำนวนเด็ก 32 คน เครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2 ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ศาสนา รายได้ต่อเดือนของครอบครัว การพักอาศัย ชนิดและประเภทของความพิการ เป็นแบบเขียน ตอบในช่องว่าง มี 10 ข้อ

2. แบบสังเกตความสามารถในการทำงานของกล้ามเนื้อเล็กในการร่วมกิจกรรมของ เด็กในแต่ละกิจกรรม ประกอบด้วย 4 พฤติกรรมคือ 1. การใช้มือกับตัวร่วมกันในการทำกิจกรรม 2. การปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง 3. การตอบคำถามได้ในระหว่างการทำกิจกรรม และ 4. ความตั้งใจใน การร่วมกิจกรรม

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. เดินทางเข้าพบผู้ปกครอง/ผู้ดูแลเด็กเพื่อขอพบเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และให้ ลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมทดลองที่คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างขึ้นในระหว่างวันที่ 17 ธันวาคม 2565 ถึงวันที่ 10 มกราคม 2566 และดำเนินการขอติดต่อบริษัทผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในการจัดกิจกรรม ณ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสุรินทร์

2. ดำเนินการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดเพื่อทดลองกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เป็น กลุ่มตัวอย่างในระหว่างวันที่ 18 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2566 โดยดำเนินการในทุกวันพุธ และวันเสาร์-วันอาทิตย์ วันละ 2 ชั่วโมง รวม 8 สัปดาห์

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง แบบสอบถาม และแบบประเมินของเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ

9. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาการแจกแจงความถี่ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอผลเป็นแผนภูมิ (Graph)

ผลการวิจัย

1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดสุรินทร์ที่มีอายุ ระหว่าง 2-8 ปีมีจำนวน 75 คน สามารถจำแนกข้อมูลแต่ละด้าน ๆ ที่พบมากที่สุดคือ อายุ 2 ปี, 6 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 21.62 นับถือศาสนาพุทธมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 100 รายได้ของครอบครัว 6,001-8,000 บาท/เดือน มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 56.76 พักอาศัยอยู่กับตาข่ายยายมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 48.65 และประเภทของความพิการคือด้านสติปัญญามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 62.16

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในชุดกิจกรรมปะติดภาพด้วยดินน้ำมัน พิมพ์ภาพด้วยวัสดุธรรมชาติ ปั้นดินน้ำมันตามจินตนาการ การพับสี และพิมพ์ภาพจากก้านกล้วยพบว่า โดยรวมเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.19, 86.25, 88.75, 93.33, 80.42 ตามลำดับ ดังตารางที่ 1-5

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบพฤติกรรมในชุดกิจกรรมปะติดภาพด้วยดินน้ำมัน

พฤติกรรม	คะแนนครั้งที่ 1 (10)	คะแนนครั้งที่ 2 (10)	ร้อยละ
1. การใช้มือกับตาร่วมกันในการทำกิจกรรม	9, 8, 8, 8	10, 9, 9, 8	86.25
2. การปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง	9, 10, 10, 8	9, 10, 10, 9	93.75
3. การตอบคำถามได้ในระหว่างการทำกิจกรรม	9, 8, 8, 6	9, 9, 8, 6	78.75
4. ความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม	9, 10, 9, 8	9, 10, 9, 8	90.00
รวม	137	142	87.19

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบพฤติกรรมในชุดกิจกรรมพิมพ์ภาพด้วยวัสดุธรรมชาติ

พฤติกรรม	คะแนนครั้งที่ 1 (10)	คะแนนครั้งที่ 2 (10)	ร้อยละ
1. การใช้มือกับตาร่วมกันในการทำกิจกรรม	8, 8, 9, 9	9, 9, 10, 8	87.50
2. การปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง	8, 10, 9, 10	7, 9, 10, 8	88.75
3. การตอบคำถามได้ในระหว่างการทำกิจกรรม	6, 8, 10, 7	8, 10, 8, 6	78.75
4. ความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม	8, 10, 10, 8	10, 10, 9, 7	90.00
รวม	138	138	86.25

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบพฤติกรรมในชุดกิจกรรมปั้นดินน้ำมันตามจินตนาการ

พฤติกรรม	คะแนนครั้งที่ 1	คะแนนครั้งที่ 2	ร้อยละ
	(10)	(10)	
1. การใช้มือกับตัวร่วมกันในการทำกิจกรรม	8, 9, 10	8, 10, 10	91.67
2. การปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง	8, 10, 10	9, 10, 10	95.00
3. การตอบคำถามได้ในระหว่างการทำกิจกรรม	6, 10, 8	6, 10, 7	78.33
4. ความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม	8, 9, 9	8, 10, 8	86.67
รวม	105	108	88.75

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบพฤติกรรมในชุดกิจกรรมการพับสี

พฤติกรรม	คะแนนครั้งที่ 1	คะแนนครั้งที่ 2	ร้อยละ
	(10)	(10)	
1. การใช้มือกับตัวร่วมกันในการทำกิจกรรม	8, 10, 10	9, 9, 10	93.33
2. การปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง	10, 8, 8	10, 10, 8	90.00
3. การตอบคำถามได้ในระหว่างการทำกิจกรรม	8, 10, 10	8, 10, 10	93.33
4. ความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม	9, 10, 10	9, 10, 10	96.67
รวม	111	113	93.33

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบพฤติกรรมในชุดกิจกรรมพิมพ์ภาพจากก้านกล้วย

พฤติกรรม	คะแนนครั้งที่ 1	คะแนนครั้งที่ 2	ร้อยละ
	(10)	(10)	
1. การใช้มือกับตัวร่วมกันในการทำกิจกรรม	6, 9, 8	7, 10, 9	81.67
2. การปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้อง	6, 9, 10	6, 9, 10	83.33
3. การตอบคำถามได้ในระหว่างการทำกิจกรรม	4, 9, 8	4, 9, 8	70.00
4. ความตั้งใจในการร่วมกิจกรรม	8, 9, 9	8, 9, 9	86.67
รวม	95	98	80.42

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดสุรินทร์ที่มีอายุระหว่าง 2-8 ปี โดยการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ที่ได้นำเสนอมาแล้วนั้น มีข้อค้นพบที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชุดกิจกรรมปะติดภาพด้วยดินน้ำมัน พิมพ์ภาพด้วยวัสดุธรรมชาติ ปั้นดินน้ำมันตามจินตนาการ การพับสี และพิมพ์ภาพจากก้านกล้วย โดยรวมเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.19, 86.25, 88.75, 93.33, 80.42 ตามลำดับ ซึ่งผลการพัฒนาอยู่ในระดับสูงทุกกิจกรรม ในครั้งนี้ใช้กระบวนการศิลปะบำบัดเพื่อการนำไปสู่กิจกรรมสร้างสรรค์มาใช้เป็นเครื่องมือที่จะให้ผู้รับการรักษาระหนักในตนเอง (Self Realization) สิ่งสำคัญใน

การทํากิจกรรมคือ การทำให้เด็กตระหนักและยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเองและนำไปสู่การแสดงตนอย่างเปิดเผย ไม่ควรตีความจากสัญลักษณ์ใด ๆ จนกว่าเด็กจะยอมรับตนเอง เขาได้กำหนดขั้นต่อนต่าง ๆ ในการใช้ศิลปะบำบัดสำหรับเด็กพิการ ซึ่งพัฒนาขึ้นจากประสบการณ์ของเด็กเอง ทั้งนี้การบำบัดเด็กที่มีลักษณะต่างกันในครั้งนี้ได้ลดขั้นตอนบางขั้นไปได้แล้วแต่ความพร้อมของเด็กแต่ละคนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Lowenfeld (1957) ; จารุวรรณ ก้านศรีและคณะ(2564) นอกจากนี้ยังได้อาศัยความรู้ในพัฒนาการของเด็กและพัฒนาการขั้นต่าง ๆ ของศิลปะ ซึ่งต้องเข้าใจกรอบแห่งการอ้างอิงของเด็ก ในกรณีเด็กที่มีความเชื่อซ้ํา อาจเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานของเด็ก ซึ่งการให้ความช่วยเหลือนี้ต้องการความเข้าใจ การสื่อสารการแสดงท่าที ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการในการแสดงออกในการที่ผู้ให้คำปรึกษาจะสามารถเข้าใจความหมายหรือ ข้อความจากสัญลักษณ์ที่เด็กสร้างขึ้นเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rubin (1984) ได้กล่าวไว้ว่า ในการที่จะทำให้การสัมภาษณ์ผลงานศิลปะมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด สิ่งสำคัญที่ต้องเรียนรู้คือ จะสุ่มผลงานอย่างไร สิ่งที่ต้องดูคืออะไร และมีประสาทสัมผัสที่ไวในสิ่งที่สังเกตเห็น ซึ่งเด็กจะมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อมา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุจิตรา สุขเกษม (2538) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับปฐมวัยซึ่งพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมศิลปะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนกิจกรรมศิลปะของ โรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ผลการเปรียบเทียบการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชุดกิจกรรมการระบายสี การตัดกระดาษ การเขียนเส้น การลากโยงเส้น และการร้อยลูกปัด โดยรวมเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 87.19, 86.25, 88.75, 93.33, 80.42 ตามลำดับ ซึ่งกิจกรรมศิลปะนั้นนอกจากเด็กได้แสดง ความรู้สึกนึกคิดให้ผู้ใหญ่ทราบแล้วยังช่วยผ่อนคลายความคับข้องใจทางด้านอารมณ์โดยผ่านการเล่า การบรรยายของผลงานจากการวาด การเขียน และส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา ยิ่งไปกว่านั้นความสำเร็จในการสร้างสรรค์จะช่วยให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเองอีกด้วย ดังนั้นผู้นำกิจกรรมศิลปะบำบัดไปใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษจำเป็นต้องสร้างความไว้วางใจและการสร้างสัมพันธ์ที่ดีโดยการสร้างความพึงพอใจให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงการขู่ (Threatening) ช่วยเหลือให้เด็กได้เรียนรู้ถึง สิ่งที่คาดหวังจากเขา ในการแสดงความรู้สึกนึกคิดของตนเองผ่านทางผลงานศิลปะ โดยผู้ให้คำปรึกษาให้การยอมรับและพยายามที่จะเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ ด้วยวิธีการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเข้าสู่โลกภายในของเด็กและช่วยให้เขาค้นพบตัวตนที่แท้จริงผ่านทางศิลปะออกมา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีอายุระหว่าง 2-8 ปีในจังหวัดอื่น ๆ โดยการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
- 2) ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดที่มีอายุแตกต่างกันโดยการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

3) ควรศึกษาเปรียบเทียบผลการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดที่มีประเพณีและความพิการแตกต่างกันโดยการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดและการสอดแทรกกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

4) ควรมีการสร้างชุดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมศิลปะบำบัดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแก่ผู้ปกครอง

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ ก้านศรี, ชุตินา มาลัย, ปริญญา ศรีธราพิพัฒน์, นภััสสร ยอดทองดี และศศิวิมล บุรณะเรข.

(2564). ผลของโปรแกรมการละเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*, 37(2), 216-226.

ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2550). *การบำบัดทางเลือกในเด็กพิเศษ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ณัฐณิชา มณีพฤษ์ พรเทพ เลิศเทวศิริ และอินทรา พรหมพันธุ์. (2565). เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างสรรค์กับการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 33(3), 1-14.

สุจิตรา สุขเกษม. (2538). *ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะที่มีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับปฐมวัย*. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Chaiwatthanakunwanit, S., & Rukspollmuang, C., (2015). Alternative edicatopmal provision model to improve quality of life of children with special needs. *Journal of education Khon Kaen University*, 9(1), 192-201.

Lowenfeld, Victor. (1957). *Creative and Mental Growth*. New York: Macmillan.

Ministry of Education. (1 9 9 9) . *National Education Act*. Retrieved from <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2542/A/074/1.PDF> (In Thai)

Rubin, Aron Judith. (1984). *Child Art Therapy Understanding and Helping Children Grow Through Art*. New York: Ven Nostrand Reinhold.